

**Шәһәр күләмендә Татар халкы һәм Татарстан тарихы фәннәнән татар телендә үткәрелә
торган олимпиаданың мәктәп этабы җаваплары**

2025-2026 нчы уку елы

8 нче сыйныф

Иң югары – 57 балл

1. 921-922 елларда Болгар дәүләтенә килгән Багдад илчелеге сәркатибе, үзе шаһит булган вакыйгаларны, җирле халыкларның көнкүреше турындагы мәгълүматларны теркәгән сәяхәтнамә авторын атагыз. (1 б.)

Б

2. Идел бие Болгар дәүләтендә ислам дине кабул ителү белән нинди язу гамәлгә кергән? (1 б.)

А

3. Чыңгыз хан оныгы, Идел болгарын яулап алучы һәм Алтын Урдага нигез салучы: (1 б.)

В

4. Алтын Урда башкаласы Сарай турында кыйммәтле мәгълүматлар калдырган 14 гасыр гарәп сәяхәтчесенең исеме: (1 б.)

Б

5. Алтын Урдада яулап алган җирләрдә ясак жыю һәм халык исәбен алып бару белән шөгыльләнүче җирле идарә башлыгы, хан вәкиле: (1 б.)

Г

6. Казан шәһәренә кайсы елны нигез салынган дип санала? (1б.)

В

7. Түбәндә саналган ханнардан кем Казан ханлыгы белән идарә итмәгән? (1 б.)

Б

8. Текстта төшеп калган сүзләрне языгыз. (Һәрбер дәрәҗә җавап өчен 1 б., иң югары – 5 б.)

1. Идел Болгарын.

2. Үзбәк.

3. Үтәмешгәрәй, Сөембикәнең.

4. Ирләр.

5. Казан университеты.

9. Күрсәтелгән еллар Казанда булган нинди вакыйгалар белән бәйле? (Һәрбер дәрәҗә җавап өчен 2 б., иң югары – 8 б.)

1. 1708 ел – Казан губернасы оешу.

2. 1718 ел– Петр I указы белән Казанда адмиралтейство оештырылу.

3. 1774 ел – Е.В.Пугачевның Казанны алуы.

4. 1799 ел – император Павел Iнең татарларга үзләренең типографияләрен ачарга рөхсәт бирүче Указга кул куюы.

10. Түбәндә кайсы хөкемдарлар турында сүз барганын дөрес билгеләгез. (Һәрбер дөрес җавап өчен 2 б., иң югары – 12 б.)

1. Чыңгызхан
2. Үзбәк хан
3. Бумын
4. Батый
5. Атилла
6. Алмыш

11. Даталарны һәм вакыйгаларны туры китергез (Һәрбер дөрес җавап өчен 2 б., иң югары – 8 б.)

1	2	3	4
В	Г	А	Б

12. Тарихи шәхесләрнең исемнәрен аларның тасвирламалары белән туры китергез. (Һәрбер дөрес җавап өчен 2 б., иң югары 8 б.)

1	2	3	4
Б	А	Г	В

13. Текстны игътибар белән укуыгыз һәм сорауларга җавап бирегез. (Иң югары 3 б.)

С.Т. Аксаковның истәлектәрендә нинди уку йорты турында сүз бара? (1 б.). Әлеге уку йорты ничәнче елда оеша?

Казан ирләр гимназиясе. 1758 елда.

Әлеге оешма нинди уку йорты ачылуына нигез булган? (1 б.)

Казан университеты

14.Фоторәсемдә Казан төбәгендә туган мәшһүр Россия шагыйре һәм дәүләт эшлеклесе сурәтләнган. Ул кем? Әлеге шәхеснең тормыш юлы һәм эшчәнлеге турында белгәннәрегезне языгыз. (Иң югары 6 б.).

(Фоторәсемдә кем сурәтләнган – 1 б.).

(Һәрбер биографик факт өчен – 1 б.).

Гавриил Роман улы Державин.

Шагыйрь, сенатор, Русия империясе министры.

1743 елның 3 (14) июлендә Казан губернасы Лаеш өязе (хәзерге Лаеш районы) Сокуры авылында туган.

1758-1861 елларда Казанда Беренче ир балалар гимназиясендә укый.

1762 елда хәрби хезмәткә алына һәм Петербургка китә.

Г.Р. Державин Казанда 1763, 1774-1775, 1778 елларда була. Соңгы тапкыр – әнисе вафат булгач. Болгарга археологик экспедициягә бара.

Чабаксар шәһәренең планын төзүдә катнаша.

1791-1793 елларда – Екатерина IIнең кабинет-сәркатибе.

1802-1803 елларда – Русия империясе юстиция министры.